

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

06.02.2024

Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse riigihanke erimenetlus “Autoveoalaste dokumentide andmine” viitenumber 270582 kehtetuks tunnistamise otsus

Riigihangete seaduse (RHS) § 126 lõigete 2 ja 3, § 73 lõige 3 punkti 6, sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra punkti 7.2.2 ning Riigi Tugiteenuste Keskuse peadirektori 30.03.2023 käskkirjaga nr 1-2/23/22 kinnitatud "Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihangete korraldamise ja hankelepingute sõlmimise korra" punkti 4.4.1 alusel:

Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi hankija) viib hankija ja Kliimaministeeriumi vahel sõlmitud tugiteenuste osutamise kokkuleppe alusel Kliimaministeeriumile läbi riigihanget „Eriteenuse erimenetlus “Autoveoalaste dokumentide andmine” viitenumbriga 270582 eriteenuste riigihankena. Eeldatavast maksumusest tulenevalt on tegemist rahvusvahelist piirmäära ületava erimenetlusega. Erimenetlus algas teate avaldamisega riigihangete registris 30.10.2023 kell 10:22, pakkumuste esitamise tähtpäevaga 22.11.2023 kell 11:00.

Riigihanke esemeks on autoveoalaste dokumentide andmine riigihanke avaldamise teates, halduslepingu projektis ja tehnilises kirjelduses toodud tingimustel. Riigihanke avaldamise teates ja halduslepingu projektis on hankija selgesõnaliselt määranud konkreetse teenuse osutamise algus- ja lõppkuupäeva. Hankija eesmärk oli sõlmida riigihanke tulemusel haldusleping viieks aastaks arvestusega, et teenuse osutamise alguskuupäev on 01.01.2024 ning teenuse osutamise lõppkuupäev on 31.12.2028. Riigihanget ette valmistades planeeris hankija jõuda riigihanke tulemusel soovitud ajaks halduslepingu sõlmimiseni nii nagu oli ka hankija oma tahet selgesõnaliselt väljendanud riigihanke avaldamise teates ja halduslepingu projektis.

Riigihanke läbiviimise vältel tekkisid hankest huvitatud isikutel küsimused, millele hankija vastas ning millest lähtuvalt tekkis ka vajadus pakkumuste esitamise aega pikendada. Hankija pikendas pakkumuste esitamise aega. Riigihanke alusdokumentides fikseeritud teenuse osutamise perioodi hankija ei muutnud. Hankija avas riigihankes esitatud pakkumused riigihangete registris tähtaegselt 22.11.2023 kell 12:01.

Pärast pakkumuste avamist asus hankija kontrollima pakkumuste ja pakkujate vastavust sätestatud hanketingimustele. Sisulise kontrolli teostamine hanketingimustele vastamise osas on kujunenud käesoleva seisuga sedavõrd ajamahukaks toiminguks, et käesoleva seisuga on ilmselge, et riigihanke tulemusel sõlmitavat lepingut ei õnnestu täita riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustel. Riigihanke avaldamise teate ja halduslepingu projekti tingimuste kohaselt pidanuks riigihanke tulemusel tellitava teenuse osutamine algama juba 01.01.2024. Käesoleva seisuga on aga planeeritud teenuse osutamise alguskuupäev juba rohkem kui üle ühe kuu möödunud. Kuna riigihanke tulemusel sõlmitavat lepingut pole võimalik täita käesoleva seisuga riigihanke alusdokumentides seatud tingimustel, pole hankijal

võimalik riigihanke eriteenuste erimenetlust lõpuni viia. Riigihanke läbiviimise aluseks olevad tingimused on sedavõrd oluliselt muutunud mistõttu osutub lepingu sõlmimine võimatuks.

Kui hankija kehtestab hankes tingimused, ei saa ta hiljem nendest tingimustest kõrvale kalduda.¹ Hankija seotus enda sätestatud hanketingimustega ning kohustus enda sätestatud hanketingimustest juhinduda, on leidnud korduvalt kinnitamist ka riigisisese kohtupraktikas. Vastupidiselt toimides ei suudaks hankija tagada menetluse läbipaistvust ega pakkujate võrdset kohtlemist.² Hankija on RHS § 3 punktis 1 toodud läbipaistvuse, kontrollitavuse ja proportsionaalsuse põhimõtete elluviimise tagamiseks seotud alusdokumentides toodud sätete ja tingimustega.³

Kuna riigihanke alusdokumentides sätestatud lepingu täitmise alguskuupäev on möödunud menetluse kestel, ei ole võimalik soovitud lepingut asuda täitma riigihanke alusdokumentides sätestatud tähtpäeval ning hankijal puudub tekkinud olukorras mõni teine õiguspärane lahendus kui see, et tunnistada riigihanget kehtetuks. Hankija ei ole eriteenuste erimenetluse riigihanke alusdokumentides näinud ette läbirääkimiste pidamise võimalust lepingu täitmise algus- ja lõppkuupäevade osas. Läbirääkimiste pidamine teenuse osutamise üksikasjades, mida hankija ei ole alusdokumentides ette näinud oleksid lubamatud. Samuti pole võimalik tekkinud olukorda lahendada RHS § 123 hankelepingu muutmise kohta käivata sätete alusel, kuna lähtuvalt RHS § 123 lõikest 1 kohaldatakse hankelepingu muutmise sätteid sõlmitud hankelepingute muutmiseks. Käesoleva seisuga aga ei ole hankelepingut sõlmitud. Vastavalt RHS § 126 lõikele 10 koosmõjus § 120 lõikega 1 tuleb hankeleping sõlmida riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustel ning lähtuvalt RHS §-st 214 ja karistusseadustiku (KarS) §-st 300 ei ole lubatav riigihanke alusdokumentides sätestatust erinevatel tingimustel hankelepingu sõlmimine. RHS § 214 ja KarS § 300 näevad ette vastava süüteo koosseisu.

RHS § 73 lõike 3 punkti 6 kohaselt on hankijal õigus hankemenetlus põhjendatud vajaduse korral omal algatusel kehtetuks tunnistada. RHS lubab hankemenetluse kehtetuks tunnistada igas hankemenetluse etapis enne hankelepingu sõlmimist.⁴

Hankija peab riigihanke kehtetuks tunnistamisel kaaluma erinevate riigihanke üldpõhimõtete vahel - kehtetuks tunnistamine rikub ühelt poolt hankijate ja pakkujate halduskoormuse osas rahaliste vahendite säästliku ja otstarbeka kasutamise põhimõtet, kuid samas peab riigihanget olema läbi viidud läbipaistvalt ja kontrollitavalt ning tagama selle, et pakkujatel on võrdne võimalus konkureerida väljakuulutatud lepingule ning et sõlmitavat hankelepingut oleks reaalselt võimalik täita ja seeläbi hankija rahalisi vahendeid otstarbekalt kasutada. Riigihanke edasi menetlemine olukorras, kus sõlmitavat lepingut pole võimalik riigihanke alusdokumentides toodud tingimustel täita ei oleks rahaliste vahendite ega halduskoormuse seisukohalt säästlik, kuna riigihanke menetlusega kaasnevad kulud sh võivad tekkinud olukorras lubamatu riigihanke menetlemise jätkamise korral kaasneda menetluskulud riigihangete vaidlustuskomisjonis ja kohtus. Riigihanke menetluse jätkamine olukorras, kus lepingut pole võimalik riigihanke alusdokumentides toodud tingimustel täita ei ole ka pakkujaid võrdselt kohtlev ega taga ka riigihanke läbipaistvust.

Riigisisene kohtupraktikas on samuti leitud, et riigihanke menetlemise jätkamine olukorras, kus riigihanke alusdokumentides ettevõtjate ja hankija jaoks siduv fikseeritud tähtpäev on möödas,

¹ EÜKo T-7/20, *Global Translation Solutions vs. parlament*, p 63, ECLI:EU:T:2021:649.

² TlnRnKo 3-21-653 p 24.

³ TrtHKO 3-20-537 p 27.

⁴ VAKO 20.02.2018, 7-18/191465/193893 p 19.

ei tohiks hankija menetlusega jätkata ning vaidlusest võrsuvate menetluskulude korral tuleks menetluskulud kanda hankijal.⁵

Eeltoodust tulenevalt ning kooskõlas RHS § 73 lõike 3 punktiga 6 ja sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra punktiga 7.2.2 tunnistab hankija riigihanke “Autoveoalaste dokumentide andmine” viitenumber 270582 kehtetuks omal algatusel põhjendatud vajadusel.

Hankija viib riigihangete registris hankelepingu sõlmimiseks läbi uue riigihanke menetluse.

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaidlustuse Rahandusministeeriumi juures asuvale vaidlustuskomisjonile riigihangete seaduses sätestatud korras kümne päeva jooksul arvates päevast, mil isik sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Aivar Karus
riigihangete spetsialist

⁵ TlnHKm 3-22-1544 p 14.